

Skrive
Havare
Lövskopinge
1930

1895 Matt Gustavsson
1865 Jonas Nilsson
född 1865 i Vikby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2948

Sjörået.

Det finns en fiskare i Lomma, som heter Nilsson. Ja, det är väl en 40 år sedan det hände. Han var mycket duktig att svära, och svär det gör han förresten än och han var inte rädd för någonting. Men nu ska jag berätta, hur det gick till, att han förlorade alla sina fiskedon. Han och en kamrat var ute och fiskade på höjden av Malmö. Det var ingen vidare vind och de hade läns. Då såg de ett par armar som sträcktes upp ur vattnet och lades på styrbords reling, och hela båten tyngdes ned och började ta in vatten. Nilsson, som var en modig karl, tog rorkulden och ville slå till, men hans kamrat sade, att det var något övernaturligt, och det skulle han låta bli - det var väl sjörået. Men Nilsson frågade inte efter vad han sade, utan slog till händerna, som släppte sitt tag, Den natten var det ju svag vind, men Nilsson förlorade alla näringar och fiskedon. Och efter den natten blev han "läsare" och svor inte på länge, men nu har han nya näringar och svär lika bra. Han är visst 84 år gammal.

2948

Det var en natt då min bror och hans son var ute och fiskade. Det var ingen vind och de lågo alldeles vid den prick, som ligger mellan Vikhög och Barsebäck. De låg och sov bägge två och det var på den tiden de hade odäckade båtar. Då väcktes de plötsligt av ett hårt slag mot aktern. De begrep inte vad det var och brydde sig inte om det. Men min tro är att det var en varning till dem att de skulle bege sig hem, ty det dröjde inte länge förrän vinden friskade i och de förlorade nästan alla sina fiskredskap.

Varning
till sjös.

2948

Det var på den tiden, då de först brukade använVarning till
da de halvdäckade sniporna till fiske. Då var det en kamrat till sjös.
mig som hade en snipa, som en strandvakt fick låna. Han for
ut på fiske, och när han var utanför Arlövs backar - det var
på natten och ringa sjö - hörde han plötsligt hur en tjock
tross drogs upp ur vattnet och halades flera gånger över däck.
Men ingenting kunde han se, och då förstod han det var en var-
ning och skyndade sig hem och sedan blev det full storm.

2948

Det var en mindre båt som en gång låg på kryss mellan Barsebäck och Köpenhamn. Var gång de gick över stag såg de en stor karl stå vid masten. De ropade till honom att skota focken, men han gjorde ingenting. Då sprang en av de andra karlarna fram och då försvann spöket. Men vid nästa kryss var han där igen och detsamma uppreades tills de var nära Köpenhamn. Då försvann spöket.

Spöke på
sjön.

2948

Det var en gång, berättade mor, på det ställe hon tjänte, en kalv, som inte ville bli bra och korna var också dåliga. Då for bonden till "Rantan" i Annelöv med något, som kalven berört. "Res I hem", sa käringen, sedan hon gått avsides med det, han haft med sig, "i morgon blir allt bra". På den tiden hade de mjölkbunkarna under bjälkarna i "stuan". Precis klockan 12 på natten knäppte det till i varje bunk och sedan mjölkade korna och kalven blev bra.

Kloka.

2948

Det var i Löddeköpinge, berättade de gamle.
Smeden där hade en kvinna, som var på det viset. En dag stod han
med sina gesäller i smedjan och då kom där en sådan där fuling.
"Dig ska vi nog ta", sa smeden och kastade en kätting om den och
drog den in i smedjag och så stängde han in den i en liten
skrubb och dit in kastade de eldbränder och glödande kol. När de
kom dit om morgonen stod där en karl, som var bränd över hela ansiktet.

Varulv.

2948

Det var en fru här i Vikhög, som skulle ha barn. Jag kommer ännu ihåg huset, ty det hände, när jag var liten. En stor hund brukade alltid springa utanför om kvällarna. En natt kröp han genom rännstenen - för den gick in i huset - och ville in till kvinnan. Men då tog hon varmt vatten och slog på honom när han stack fram nosen och han drog sig tjutande ut igen. Men dagen efteråt var den där manne bränd i hela ansiktet. "Ja, då va rälet".

Varulv.

2948

Det var en man i Barsebäck, som var varulv. Folk avskydde honom, men det var ju inte rätt, för det kunde han inte själv hjälpa. När jag var mindre så var här en man som en gång skulle gå in i stugan med sina två små barn på armen. Då sågo de en sådan där tre-bening. "Den ska vi snart bli av med", sa mannen och gick efter sitt gevär. Men då han kom ut igen var hunden borta. Det var mannen i Barsebäck.

Varulv.

2948

Jag har hört talas om en man, som många gånger blev riden av maran. Så en natt när han kände hon var där sprang han upp och stoppade till nyckelhålet. Då stod där en naken kvinna. Han såg på henne och sade: "Vet du var du kom ifrån?" - "Nej", sa hon. "Jo, genom hålet", sa han och tog bort pluggen och i ett nu var hon försvunnen.

Marritt.

2948

Det finns inte mycket av det, som de gamle trodde på som är min tro, men att tro på mara och varulv det kan en ändå inte undgå, som sett så mycket som jag. När en kvinna ville ha lätt för att föda barn, kröp hon genom en utspänd fölhamn. Då blev första barnet en mara om det var en flicka, och en varulv om det var en pojke.

Jag talte en gång med en kustvakt, som kom ut på kusten norr om Vikhög tidigt en morgon och då såg han fyra nakna fruntimmer springa genom en fölhamn. Han visste ju vad det var fråga om, så han tog en käpp och piskade dem allt vad han kunde tillbaka till byn och det var rätt åt dem och efter den dagen var de avskydda av alla.

Mara och
varulv.

2948

Söder om Vikhög var där när jag var liten några karlar, som skulle gräva upp en pengakista, som de såg i jorden. Men allteftersom de grävde sjönk kistan, och då var där en klok som sade, att det var för de talade under arbetet och någon kista fick de aldrig.

Pengakista.

2948

När häxorna skulle ut och flyga på skärtorsdagen brukade bönderna med krita korsa varenda dörr och varenda läm om den än var aldrig så liten för att skydda sig mot häxorna. Det hände när jag var liten.

Kors på
dörrar
skärtorsdag

2948

När man skulle sätta i deg tog man brödspaden
och satte ett kors i degen. Det var bara ett kors och jag tror
de gjorde så för att det skulle se bra ut.

Korsa deg

14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2948

När de gamle kärnat smör brukade de med något
föremål rita ett kors i smöret.

Korsa smör.

2948

För att få tur med fisket brukade de gamle
skjuta ett skott över, näten sedan de blivit satta.

Skjuta över
näten.

2948

När ett barn första gång började få för
långa naglar, skulle modern bita av dem. Det var för att barnet
ej skulle bli långfingrat.

Bitar av
naglar.

2948

För en 40 år sedan var det en båt som gick från Vikhög till Malmö med sten och gick under med man och allt. Långt efter satt jag och min kvinna och talade om det en kväll. Då hördes ett väldigt brak på vinden, precis som om något mycket tungt fallit ned. Vi blev alldeles tysta och mycket rädda och vågade inte tala om olyckan eller se efter vad det var förrän på morgonen, men då syntes där ingenting. Om olyckor på sjön ska man inte tala.

Ej tala om
olyckor.

2948

Vid sidan av den stora högen bodde förr i världen en man, som gav sig till att rota ~~å~~ högen. Men på natten började stenar rulla ned från högen rakt på hans hus. Och det märkliga var, att utanpå högen fanns inga stenar. Från den dagen lät han högen vara i fred.

Vikhögs
ättehög.

2048

Förr i världen låg i Vikhög en hög till ungefär en km. från den stora vid hamnen. Då var där en bonde som jämnade den. Men efter den dagen blev han "rent ofärdig" och blev aldrig bra utan dog - för högar ska man aldrig röra.

Jämna ut
ättehög.

2948

Jag har alltid hört, att Vikhögs stora hög är en ättohög, och de gamle har sagt, att den är från den tid det bodde vikingar här. Men så i fjor kom det en från Lomma och han sa att den var från slaget vid Lund, men se, det tror jag nu inte på.

Förx några år sedan var det en vikhögsbo som tyckte det skulle vara grant med en flaggstång på toppen av högen. Men när han började gräva fann han mänskoben i toppen och då vågade han inte fortsätta.

Mänskoben i
ättehögen.

2948

Borta vid Löddeköpinge ligger där en hög.
Vid sidan av den var där en, som grävde för några år sedan och
då fann han ett svärd med fäste av rent guld. Det sålde han till
ägaren av godset och fick 5 kronor för det, så den gången blev
han allt lurad.

Svärd fun-
net i hög.

2948

Man skulle ta det tunna skinnet på ett djur, det som ligger tätt under huden, bestryka vårtan därmed, lägga det under en sten och sedan aldrig gå dit. Då gick vårtan bort. Mot vårtor.

2948

På 70-talet hade vi andra nät än nu. Dem gjorde våra kvinnor själva och på den tiden var duktigare än nu. Det var av lin som vi fick från Köpenhamn men som kom från Ryssland. Men de näten var ej så bra. På en enda natt kunde tånglopporna fördärva dem. Det var precis som de blivit avklippta med en sax.

Nät av lin.

2948

När de gamle satte ut näten förr i världen sade den som satte: "Nu begynna vi i Jesu namn". Men de yngre frågade aldrig efter det och en gång var där en hädare som sa: "Inged jössan'e här men ud me djävla'na".

Sätta ut
fisknät.

25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2948

Förr i tiden - det är väl 40 år sen ? Sälfångst i Vikhög förr i tiden.
var det gott om säl här i Vikhög. De låg på stenarna här omkring hamnen och här var ett föffärligt liv. De rev sönder näten och många fiskare forlorade alla sina döningar. På det tiden brukade folk använda sältran men hur det nu var blev där ingen riktig fart på säljakten, förrän det kom en man som hette Lybeck och han började jaga ordentligt och inte vet jag, om det var, för han sköt många sälar eller de blev skrämde av skotten men sedan han kommit försvann sälarna nästan helt och hållet, och väl var det, för de tog nästan all torsk och sill och fiskarna fick ingenting.

2948

Tumlare var det mycket gott om förr i tiden, och förr fiskade man dem också. Då kom de i stora stim men nu ser man högst en fem-sex stycken tillsammans. De ha tjockt späcklager och det använde man och gör det än, när någon tumlare fastnat i näten. Jag hörde en, som kokt och ätit tumlarkött och han sade, det smakade som höna, men hönan var nog han själv, för var och en kan väl förstå, att sådant är trånigt, och ska det användas får man nog blöta ut det både i mjölk och vatten.

Tumlare.